

VITNESTØTTE

2014

Røde Kors

Vitnestøtte

INNHOOLD

- 03 Humanitære behov
Røde Kors som humanitær aktør
Målsetting
- 04 Frivillige
Røde Kors satser på økt mangfold
Kvalitetssikring
- 05 Opplæring og fagsamlinger
- 06 Samarbeidspartnere
Internasjonal interesse for den norske modellen.
- 07 Domstoler som tilbyr vitnestøtte

RØDE KORS-PRINSIPPENE

HUMANITET

Røde Kors er grunnlagt ut fra ønsket om upartisk å bringe hjelp til de sårede på slagmarken. Både i sitt internasjonale og nasjonale arbeid streber Røde Kors etter å forebygge og lindre menneskelig lidelse. Organisasjonens formål er å beskytte liv og helse og sikre respekt for enkeltmennesket. Røde Kors arbeider for å fremme gjensidig forståelse, vennskap, samarbeid og varig fred mellom alle folk.

UPARTISKHET

Røde Kors yter hjelp uten hensyn til nasjonalitet, rase, trosbekjennelse, samfunnsklasse eller politisk overbevisning. Røde Kors streber utelukkende etter å lindre nød og komme hurtig til hjelp der nøden er størst.

NØYTRALITET

For å kunne bevare alles tillit skal Røde Kors ved konflikter ikke ta parti eller på noe tidspunkt la seg engasjere i uoverensstemmelser av politisk, rasemessig, religiøs eller ideologisk karakter.

UAVHENGIGHET

Røde Kors er uavhengig. Selv om det nasjonale Røde Kors skal bistå myndighetene under krig og i nødsituasjoner og er underlagt landets lover, må Røde Kors alltid opprettholde sin selvstendighet for til enhver tid å kunne handle i overensstemmelse med Røde Kors-prinsippene.

FRIVILLIGHET

Røde Kors er en humanitær hjelpeorganisasjon basert på frivillig medlemskap og er ikke på noen måte tilskyndet av ønske om økonomiske fordeler.

ENHET

I hvert land kan det bare være én Røde Kors-organisasjon. Den må være åpen for alle og utføre sin humanitære virksomhet over hele landet.

UNIVERSALITET

Røde Kors er en verdensomspennende bevegelse hvor de nasjonale Røde Kors-foreningene har samme status og deler samme ansvar og plikt til å hjelpe hverandre.

*Vedtatt på den 20. internasjonale
Røde Kors-konferansen i Wien i 1965.*

Aktivitetsrapporten 2014 er utarbeidet av
Nasjonal avdeling for omsorgsfag.

Grafisk utforming: Bring Dialog

Forsidefoto: Illustrasjonsfoto, Sigve Aspelund

Utgitt: 2015

Alt innhold er utarbeidet for Røde Kors.
Copyright © 2015 Røde Kors, Norge.

Det er ikke tillatt å kopiere, lagre, overføre, vise eller fremføre offentlig, bearbeide eller på noen måte endre innholdet i dette materialet uten forhåndssamtykke fra Røde Kors.

Kontaktinformasjon

Merete Mihle, seniorrådgiver
merete.mihle@redcross.no

Humanitære behov

Vitner er svært viktige for rettsikkerheten i samfunnet. Rettshåndhevelse er avhengig av at vitner stiller i retten. Dersom vitner ikke kommer og forteller hva de har opplevd, kan uskyldige bli dømt og skyldige gå fri.

Årlig møter om lag 70 000 vitner for norske domstoler. For mange er det å vitne en ukjent og ofte skremmende situasjon. En undersøkelse gjennomført av Domstoladministrasjonen (DA) i 2012 viser at fire av ti vitner er nervøse for å vitne. De som gruer seg mest og er mest nervøse, er fornærmede i straffesaker, tett fulgt av venner av fornærmede og venner og familie av tiltalte. Undersøkelsen viser videre at vitnestøtte er spesielt viktig for sårbare vitner. Vitnestøtteordningen benyttes

i størst grad av de yngste vitnene (16-25 år), de mest nervøse vitnene og de som vitner for første og andre gang.

I Norge har vi i dag 66 domstoler i førsteinstans, seks lagmannsretter, samt Norges Høyesterett. 36 av disse domstolene kan tilby vitnestøtte. Med unntak av fire vitnestøtteordninger, har alle et samarbeid med Røde Kors.

Det er et langsiktig mål at det skal tilbys vitnestøtte i alle domstoler med vitner i Norge. I 2014 benyttet 9000 vitner tilbudet om vitnestøtte.

Røde Kors som humanitær aktør

Røde Kors er godt kjent for politisk og religiøs nøytralitet, humanitet og en uavhengig posisjon i det norske samfunnet. Som støtteaktør til norske myndigheter er det også naturlig at Røde Kors bistår ofre og andre vitner, i tett samarbeid med domstolene i Norge.

Som en global, humanitær organisasjon er Røde Kors-emblemet kjent verden over. Dette betyr at Røde Kors også er godt kjent for personer av utenlandsk opprinnelse som kommer i kontakt med den norske domstolen.

Målsetting med vitnestøttevirksomheten

Målet med å gi et tilbud om vitnestøtte er at vitner skal kunne føle seg tryggere. I tillegg er det avgjørende at de forstår sin rolle som vitne, slik at de kan avgi klare og korrekte forklaringer under rettsaken.

Aktiviteten ble evaluert av Domstoladministrasjonen i 2011. En av hovedkonklusjonene er at Røde Kors'

vitnestøtter, med sin medmenneskelige støtte og bistand, spiller en viktig rolle for landets domstoler.

Erfaringene fra arbeidet med vitnestøttevirksomheten så langt tilsier at Røde Kors' tilstedeværelse i domstolene har hatt en svært positiv effekt og bidrar til at vitnene føler seg tryggere og bedre ivaretatt.

«Tre av 10 vitner vegrer seg for å møte i domstolen.»

Domstoladministrasjonens vitneundersøkelse 2012

Frivillige

Per 31.12.2014 hadde domstolene 368 aktive vitnestøtter. Aktiviteten foregår kun på dagtid og vaktene er hele eller halve dager.

Vitnestøttene må kunne snakke og forstå norsk og være over 18 år. Det er en fordel at vitnestøttene i en domstol har spredning i alder, og gjerne representerer ulike bakgrunn både yrkesmessig og sosialt, og at det også er en viss spredning når det gjelder etnisk bakgrunn.

Vitnestøttene kan ikke være ansatt i domstolene, politiet eller Kriminalomsorgen. De kan heller ikke ha andre roller i domstolene, for eksempel som meddommere. De kan selvsagt gjerne tidligere hatt arbeid innen de nevnte etater. Det forutsettes at vitnestøtter er ustraffet.

Røde Kors satser på økt mangfold

Røde Kors har vedtatt en strategi for økt mangfold og har utarbeidet en mangfoldsveileder som skal bidra til at alle ledd i organisasjonen arbeider for økt mangfold. Her regnes mangfold som et vidt begrep som inkluderer alder, kjønn, etnisitet og funksjonsnivå. Røde Kors ønsker å bygge organisasjonen ut i fra et mangfold som gjenspeiler sammensetningen i befolkningen for øvrig. Det er derfor en målsetting at alle omsorgsaktiviteter gjenspeiler nettopp dette mangfoldet. Gjennom økt

mangfold blir også aktivitetene bedre. Vi har utviklet rekrutteringsbrosjyrer for hvordan det lokale Røde Kors kan rekruttere til økt mangfold ved å samarbeide med minoritetsorganisasjoner, og ved å ta direkte kontakt med enkeltpersoner for å bruke deres ressurser i Røde Kors-aktiviteter. Det er også utarbeidet et eget tre-timers kurs om mangfoldsarbeid i organisasjonen. Mangfoldsperspektivet er innbakt i alle kurs på frivillighets- og tillitsvalgtsiden.

Kvalitetssikring

Alle frivillige som utøver vitnestøttevirksomhet har blitt godkjent av den respektive domstol gjennom intervju og klarering fra domstolen. De har også signert taushetserklæring og gjennomført kurs i vitnestøttevirksomhet før oppstart.

For å sikre at Røde Kors' vitnestøtter utfører aktiviteten i tråd med målsettingen, er det utarbeidet en instruks

for vitnestøttene som beskriver de frivilliges rolle mer spesifikt. Instruksen vektlegger særlig at «vitnestøtten er nøytral og upartisk og hverken gir råd som angår saksforholdet eller tar stilling til saken».

*«Vitnestøtten i saken var utrolig støttende!
Klarte å roe ned før man måtte i vitneboksen.»*

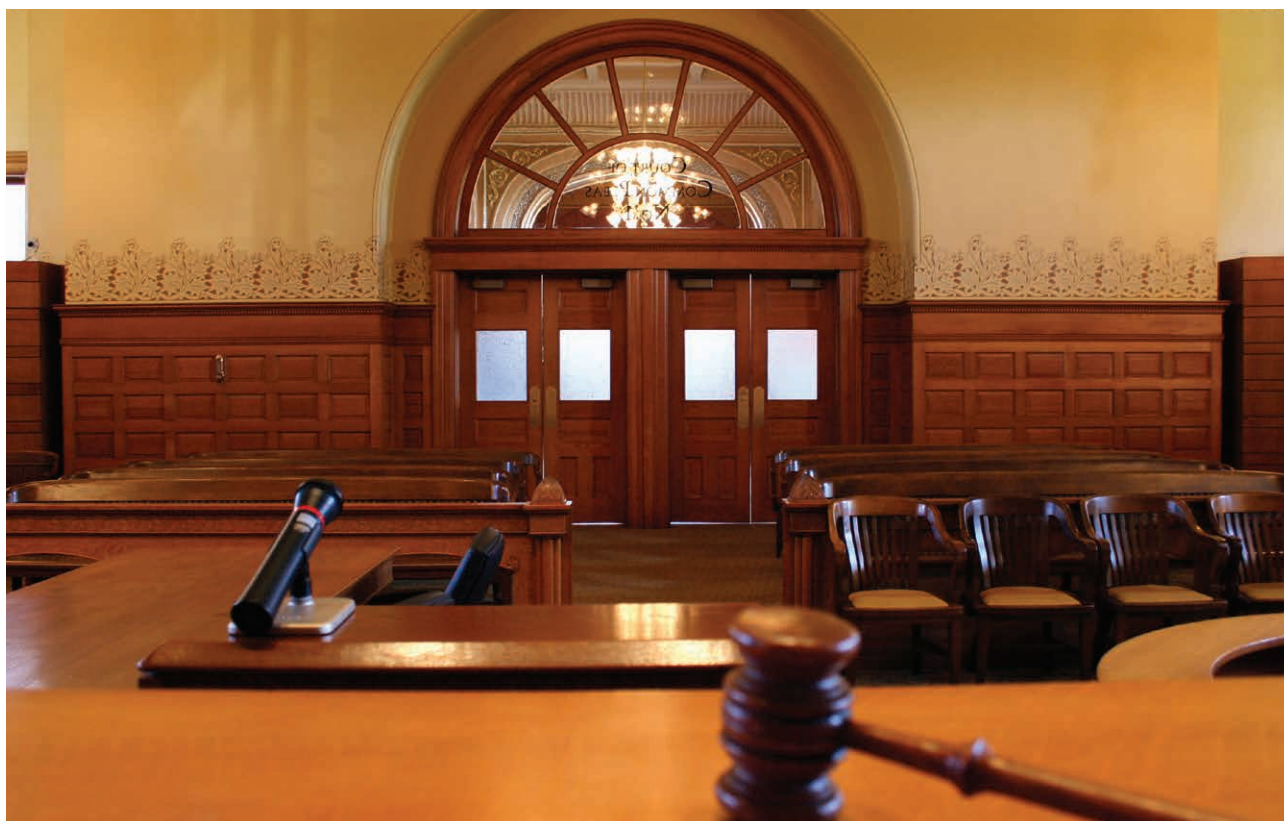
Vitne

Opplæring og fagsamlinger

Alle vitnestøtter må gjennomgå den obligatoriske opplæringen til Røde Kors. I tillegg skal alle vitnestøtter ha gjennomgått et eget temakurs i vitnestøtte. Det ble gjennomført syv slike vitnestøtte-temakurs og 34 fagsamlinger lokalt for frivillige i året som har gått.

I 2014 ble hele opplæringspakken for vitnestøtte revidert og videreutviklet. Den reviderte opplæringen er godkjent av Folkeuniversitetet og er et resultat av et samarbeid mellom Domstoladministrasjonen, frivillige vitnestøtter, domstolmedarbeidere og ansatte i Røde Kors.

I november 2014 ble det arrangert to regionale samlinger for vitnestøtter med deltakere fra til sammen 14 domstoler med vitnestøtteordning. Formålet med samlingene var kvalitetssikring av virksomheten gjennom erfaringsutveksling, faglig påfyll, inspirasjon og nettverksbygging. Målgruppen for samlingen var vitnestøtter, medarbeidere i domstolene og medarbeidere i Røde Kors. Det arrangeres ytterligere tre regionale samlinger i 2015 som sikrer at alle domstoler med vitnestøtteordning får delta på en slik samling.

«Vitner som har benyttet vitnestøtte gir vitnestøtten aller best score av alle aktører i domstolen, med 90 av 100 mulige poeng.»

Domstoladministrasjonens vitneundersøkelse 2012

Samarbeidspartnere

Samarbeidet mellom Domstoladministrasjonen og Røde Kors ble formalisert i en intensjonsavtale i 2007. Avtalen ble videreført gjennom en ny samarbeidsavtale i 2013. I avtalen heter det blant annet at inngåelse av lokale samarbeidsavtaler mellom lokale tingretter og respektive Røde Kors-lokalforeninger

skal gjennomføres «der slikt samarbeid er formålstjenlig». Dette innebærer at vitnestøttevirksomheten skal utøves lokalt, av lokale frivillige, og at det er opp til den enkelte Røde Kors-lokalforening å vurdere hvorvidt de har kapasitet og forutsetninger til å påta seg forpliktelsene som en slik aktivitet innebærer.

Internasjonal interesse for den norske modellen

Flere land melder nå interesse for å lære av norske erfaringer med vitnestøtte. I 2014 var det særlig samarbeid med Polen og Litauen som stod i fokus – i regi av Domstoladministrasjonen. Sigrid Bellamy

og Martin Spro, frivillige vitnestøtter fra Oslo Røde Kors, har en nøkkelrolle i samarbeidet med Polen og Litauen.

«Vitnestøtteordningen benyttes i størst grad av de yngste vitnene (16-25 år), de mest nervøse vitnene og de som vitner for første og andre gang.»

Domstoladministrasjonens vitneundersøkelse 2012

Disse domstolene tilbyr vitnestøtte

Foruten Høyesterett, har vi i Norge i dag seks lagmannsretter og 66 tingretter.
Vitnestøtte tilbys i følgende domstoler pr. utgangen av 2014:

Lagmannsretter:

Agder lagmannsrett
Borgarting lagmannsrett
Eidsivating lagmannsrett (ikke Røde Kors)
Frostating lagmannsrett (ikke Røde Kors)
Gulating lagmannsrett
Hålogaland lagmannsrett

Tingretter:

Alta tingrett
Asker og Bærum tingrett
Aust-Agder tingrett
Bergen tingrett
Drammen tingrett
Fjordane tingrett
Follo tingrett
Fredrikstad tingrett
Gjøvik tingrett
Hedmarken tingrett (ikke Røde Kors)
Haugaland tingrett
Inntrøndelag tingrett
Jæren tingrett
Kristiansand tingrett
Namdal tingrett
Nedre Romerike tingrett
Nedre Telemark tingrett
Nordhordland tingrett
Nord-Troms tingrett
Nordmøre tingrett
Oslo tingrett
Romsdal tingrett
Salten tingrett
Stavanger tingrett
Sunnmøre tingrett
Sør-Trøndelag tingrett (ikke Røde Kors)
Sør-Østerdal tingrett
Trondenes tingrett
Øst-Finnmark tingrett
Øvre Romerike tingrett

Røde Kors

Postboks 1 Grønland, 0133 Oslo
Hausmanns gate 7, 0186 Oslo
Telefon 22 05 40 00 | Telefaks 22 05 40 40
www.rodekors.no